Cymraeg mewn Ymarfer Proffesiynol 2
Welsh in Professional Practice 2
2024-25

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

BA2 - Darlith 3

Adolygu BA1

BA1 Revision

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

mari.powell@uwtsd.ac.uk

Nod ac Amcanion

Aims and Objectives

- **Adolygu BA1**
  BA1 Revision

- **Ymadroddion defnyddiol**
  Useful phrases to use in a KS2 class

CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Mae hi'n amser adolygu!

It's time to revise!

Amser Cwis! Pwy sy'n cofio?!

1. Sawl llythyren (a,b,c...) sy yn yr wyddor Gymraeg?
2. Sawl llythyren ddwbl sy yn yr wyddor Gymraeg?
3. Beth ydy'r gair Cymraeg hiraf (*longest*) rydych chi'n gallu ei gofio?
4. Beth ydy cytsain? Cliw – mae 21 cytsain yn yr wyddor Saesneg.
5. Beth ydy llafariad? Cliw – mae 5 yn yr wyddor Saesneg.
6. Ble mae'r acen (*accent*) fel arfer yn Gymraeg?

Yr Wyddor	a	b	c	ch	d
dd	e	f	ff	g	ng
h	i	j	l	ll	m
n	o	p	ph	r	rh
s	t	th	u	w	y

Allwedd:

Llafariaid *Vowels*

Llythrennau Dwbl *Double letters*

29 llythyren

Yr Wyddor *The Alphabet*

- **Ysgrifennwch yr Wyddor Saesneg ar eich bwrdd gwyn unigol**
  Write the English alphabet on your individual white board

- **Pa lythrennau sydd ddim yn yr Wyddor Gymraeg?**
  Which letters are not in the Welsh alphabet? Cross them out!

- **Sawl llythyren rydych chi wedi eu croesi?**
  How many letters have you crossed out?

Yr Wyddor *The Alphabet*

k	q	v	z	x

Yr Wyddor *The Alphabet*

- **Ysgrifennwch yr Wyddor Gymraeg ar eich bwrdd gwyn unigol**
  Write the Welsh alphabet on your individual white board

- **Pa lythrennau sydd ddim yn yr Wyddor Saesneg?**
  Which letters are not in the English alphabet?

Yr Wyddor	a	b	c	ch	d
dd	e	f	ff	g	ng
h	i	j	l	ll	m
n	o	p	ph	r	rh
s	t	th	u	w	y

29 llythyren

Llafariaid clwm *Vowels: two-letter sounds*

• **ai, ae, au**	*aisle*
• **aw**	*cow*
• **eu, ei, ey**	*say*
• **oe, oi, ou**	*boy*
• **ow**	*own*
• **wy**	bwyd

^ To bach! ^

- **yn ymestyn y sain**

  makes the sound a little longer

- **yn newid ystyr gair!**

  changes the meaning of a word!

so...

mor **môr**

until...

tan **tân**

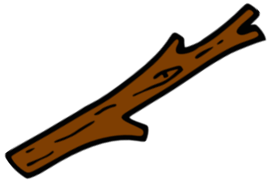

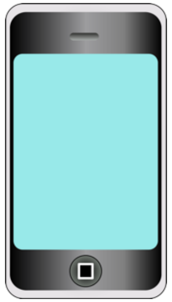

ffon **ffôn**

Pwyslais … *Emphasis …*

Yn y Gymraeg mae'r pwyslais, fel arfer, ar y sillaf olaf ond un.

In Welsh, the emphasis is almost always on the last but one syllable.

ti

Nerys

ysgol

Bethan

dosbarth

papur

ysgrif**enn**u

Troelli tafod! *Tongue twisters!*

1. Ydy dy dei du di yn dy dŷ du di neu ydy dy dad di yn dy dŷ du di?
2. Mae Llewelyn y llyfrgellydd yn Llanelli wedi llyfu llawer o lyfaint.
3. Lawr ar lawr y cawr enfawr mae llawer o lewod lliwiog yn llyfu llaw Gwawr nawr.
4. Chwaraeodd chwe chi chwaraegar chwe chwiban chwedlonol i chi.
5. Wel wedodd wil wrth y wal, ond na wedodd y wal wel i wil.
6. Yn y siambr siang-di-fang mae Siôn yn ei siaced siabi'n siarad â Siân wrth iddo siafio, am siopa, am sialc, siampŵ, a siocled yn y siop siafins.

Dyddiau'r Wythnos

Days of the Week

Dyddiau'r wythnos

Days of the week

Gwrandewch ar y caneuon hyn er mwyn eich helpu i ddysgu enwau dyddiau'r wythnos:
Listen to these songs to help you to learn the names of the days of the week:

https://youtu.be/mFWbUtnG6VE

https://youtu.be/tOyfub5kIYA

https://youtu.be/2DvoGZMcYOM

Dydd Llun	*Monday*
Dydd Mawrth	*Tuesday*
Dydd Mercher	*Wednesday*
Dydd Iau	*Thursday*
Dydd Gwener	*Friday*
Dydd Sadwrn	*Saturday*
Dydd Sul	*Sunday*

Pa ddydd ydy hi heddiw?

Which / What day is it today?

Dydd Iau

ydy hi heddiw.

'Ydy' yn y cwestiwn = **'Ydy'** / **'Nac ydy'** yn yr ateb

Ydy hi'n ddydd Iau heddiw?

Is it Thursday today?

✓ **Ydy**, mae hi'n **dd**ydd Iau heddiw.

✗ **Nac ydy**, dydy hi ddim yn **dd**ydd Iau heddiw.

Misoedd y Flwyddyn

Months of the Year

Ydych chi'n cofio?!

https://wordwall.net/resource/25464575

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis sydd ar goll?

Ionawr

Awst

Rhagfyr

Ebrill

Tachwedd

Mai

Medi

Chwefror

Mehefin

Mawrth

Hydref

Gorffennaf

Pa fis ydy hi?

Which / What month is it?

Mis Hydref ydy hi.

'Ydy' yn y cwestiwn = **'Ydy'** / **'Nac ydy'** yn yr ateb

Ydy hi'n fis Hydref?

Is it October?

✓ **Ydy**, mae hi'n fis Hydref.

✗ **Nac ydy**, dydy hi ddim yn fis Hydref.

Y Tymhorau *The Seasons*

gaeaf
Winter

gwanwyn
Spring

haf
Summer

hydref
Autumn

Pa dymor ydy hi?

Which / What season is it?

Hydref **ydy hi.**

Y Dyddiad

The Date

Beth ydy'r dyddiad heddiw?

				1af y cyntaf	**2il** yr ail	**3ydd** y trydydd
4ydd y pedwerydd	**5ed** y pumed	**6ed** y chweched	**7fed** y seithfed	**8fed** yr wythfed	**9fed** y nawfed	**10fed** y degfed
11eg yr unfed ar ddeg	**12fed** y deuddegfed	**13eg** y trydydd ar ddeg	**14eg** y pedwerydd ar ddeg	**15fed** y pymthegfed	**16eg** yr unfed ar bymtheg	**17eg** yr ail ar bymtheg
18fed y deunawfed	**19eg** y pedwerydd ar bymtheg	**20fed** yr ugeinfed	**21ain** yr unfed ar hugain	**22ain** yr ail ar hugain	**23ain** y trydydd ar hugain	**24ain** y pedwerydd ar hugain
25ain y pumed ar hugain	**26ain** y chweched ar hugain	**27ain** y seithfed ar hugain	**28ain** yr wythfed ar hugain	**29ain** y nawfed ar hugain	**30ain** y degfed ar hugain	**31ain** yr unfed ar ddeg ar hugain

Beth ydy'r dyddiad heddiw?

Dydd Sul
Dydd Llun
Dydd Mawrth
Dydd Mercher
Dydd Iau
Dydd Gwener
Dydd Sadwrn

Ionawr
Chwefror
Mawrth
Ebrill
Mai
Mehefin
Gorffennaf
Awst
Medi
Hydref
Tachwedd
Rhagfyr

				1af y cyntaf	**2il** yr ail	**3ydd** y trydydd
4ydd y pedwerydd	**5ed** y pumed	**6ed** y chweched	**7fed** y seithfed	**8fed** yr wythfed	**9fed** y nawfed	**10fed** y degfed
11eg yr unfed ar ddeg	**12fed** y deuddegfed	**13eg** y trydydd ar ddeg	**14eg** y pedwerydd ar ddeg	**15fed** y pymthegfed	**16eg** yr unfed ar bymtheg	**17eg** yr ail ar bymtheg
18fed y deunawfed	**19eg** y pedwerydd ar bymtheg	**20fed** yr ugeinfed	**21ain** yr unfed ar hugain	**22ain** yr ail ar hugain	**23ain** y trydydd ar hugain	**24ain** y pedwerydd ar hugain
25ain y pumed ar hugain	**26ain** y chweched ar hugain	**27ain** y seithfed ar hugain	**28ain** yr wythfed ar hugain	**29ain** y nawfed ar hugain	**30ain** y degfed ar hugain	**31ain** yr unfed ar ddeg ar hugain

Dydd Iau, Hydref yr ail ar bymtheg.

CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Y Tywydd

The Weather

Sut mae'r tywydd heddiw?

What's the weather like today?

Mae hi'n heulog heddiw.

It's sunny today.

Sut mae'r tywydd heddiw?

Mae hi'n bwrw glaw heddiw.

Sut mae'r tywydd heddiw?

Mae hi'n wyntog heddiw.

'**Ydy**' yn y cwestiwn = '**Ydy**' / '**Nac ydy**' yn yr ateb

Ydy hi'n braf heddiw?

Is it fine today?

Ydy, mae hi'n braf heddiw.

Nac ydy, dydy hi ddim yn braf heddiw.

'**Ydy**' yn y cwestiwn = '**Ydy**' / '**Nac ydy**' yn yr ateb

Ydy hi'n gymylog heddiw?

Is it cloudy today?

✓ **Ydy**, mae hi'n gymylog heddiw.

✗ **Nac ydy**, dydy hi ddim yn gymylog heddiw.

Trafod y tywydd... *Discussing the weather...*

Sut **mae**'r tywydd heddiw?
Mae hi'n <u>w</u>yntog.

← **Amser Presennol** *Present Tense*

Sut **oedd** y tywydd ddoe?
Roedd hi'n braf.

← **Amser Gorffennol** *Past tense*

Sut **bydd** y tywydd yfory?
Bydd hi'n bwrw eira.

← **Amser Dyfodol** *FutureTense*

Amser Gorffennol

Past Tense

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Sut oedd y tywydd ddoe?

What was the weather like yesterday?

Roedd hi'n oer ddoe.

It was cold yesterday.

Sut oedd y tywydd ddoe?

Roedd hi'n stormus ddoe.

Sut oedd y tywydd ddoe?

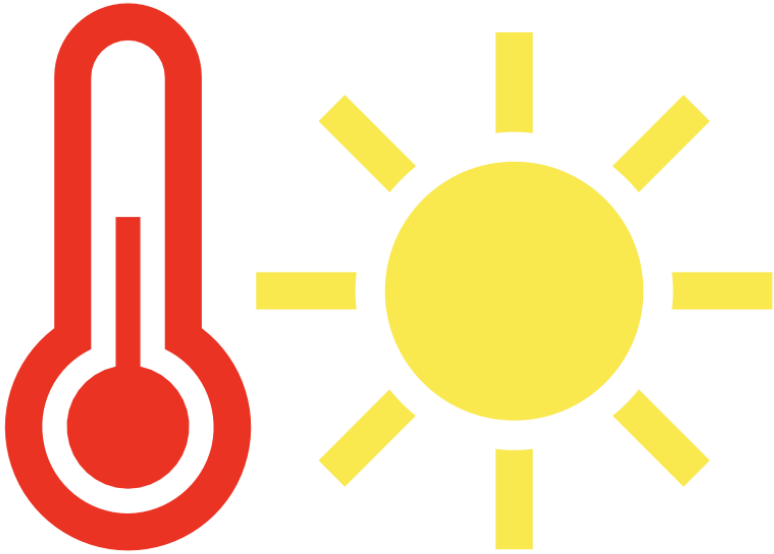

Roedd hi'n boeth ddoe.

Amser Dyfodol

Future Tense

Sut bydd y tywydd yfory?

What will the weather be like tomorrow?

Bydd hi'n niwlog yfory.

It will be foggy tomorrow

Sut bydd y tywydd yfory?

Bydd hi'n bwrw eira yfory.

Sut bydd y tywydd yfory?

Bydd hi'n braf yfory.

Mae hi'n amser ymarfer!

It's time to practise!

Tasg wrando *Listening Task*

Athrawes:	**Bore da, ____1____ . Sut ydych chi heddiw?**
Plant:	**Iawn diolch, Miss.**
Athrawes:	**Da iawn. Nawr te, mae hi'n amser ______2______ . Eisteddwch yn dawel.**
	Ydy Beth yma heddiw?
Beth:	**Yma, Miss!**
Athrawes:	**Ydy Aled yma _____3_____ ?**
Aled:	**Yma.**
Athrawes:	**Ydy Liam yma heddiw?**
Sam:	**______4______ , Miss, mae Liam yn ______5______ .**
Athrawes:	**O diar! Dyna drueni. Nawr te, mae'n amser trafod y ______6______ .**
	Ydy hi'n bwrw glaw heddiw, Siân?
Siân:	**Nac ydy, dydy hi _____7_____ yn bwrw glaw heddiw.**
Athrawes:	**Da iawn. Ydy hi'n ____8____ heddiw?**
Ben:	**Ydy, mae hi'n braf heddiw.**
Athrawes:	**Ydy wir, mae'r haul yn gwenu! Da iawn Ben. Sut ____9____ y tywydd ____10____?**

Atebion!

Athrawes:	**Bore da, bawb. Sut ydych chi heddiw?**
Plant:	**Iawn diolch, Miss.**
Athrawes:	**Da iawn. Nawr te, mae hi'n amser cofrestru. Eisteddwch yn dawel. Ydy Beth yma heddiw?**
Beth:	**Yma, Miss!**
Athrawes:	**Ydy Aled yma heddiw?**
Aled:	**Yma.**
Athrawes:	**Ydy Liam yma heddiw?**
Sam:	**Nac ydy, Miss, mae Liam yn absennol.**
Athrawes:	**O diar! Dyna drueni. Nawr te, mae'n amser trafod y tywydd. Ydy hi'n bwrw glaw heddiw, Siân?**
Siân:	**Nac ydy, dydy hi ddim yn bwrw glaw heddiw.**
Athrawes:	**Da iawn. Ydy hi'n braf heddiw?**
Ben:	**Ydy, mae hi'n braf heddiw.**
Athrawes:	**Ydy wir, mae'r haul yn gwenu! Da iawn Ben. Sut oedd y tywydd ddoe?**

Heddiw, byddwn ni'n ymarfer sut i ddisgrifio'r tywydd. Sam, sut mae'r tywydd heddiw? Ydy, mae hi'n bwrw glaw heddiw! Da iawn! Lowri, sut oedd y tywydd yn yr Alban ddoe? Oedd, roedd hi'n wyntog iawn. Da iawn. Edrychwch ar y map. Nel, sut oedd y tywydd ym Mosgo ddoe? Oedd, roedd hi'n oer iawn. Huw, sut oedd y tywydd yn Dubai ddoe? Bendigedig, roedd hi'n heulog.

Gwrandewch: Sut bydd y tywydd yfory? Ailadroddwch: Da iawn! Gwrandewch ar yr ateb: Bydd hi'n stormus yfory. Ailadroddwch: Bendigedig! Nawrte, eich tro chi. Edrychwch ar y map eto. Sut bydd y tywydd yn Llundain yfory Lili? Da iawn, bydd hi'n bwrw glaw. Huw, sut bydd y tywydd yn Lesotho yfory? Da iawn, bydd hi'n boeth iawn.

Geirfa

disgrifio = describe
Yr Alban = Scotland
Eich tro chi = Your turn
Llundain = London

sgwrs

CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Ymadroddion Defnyddiol

Useful Phrases to use in class

Cyfarchion *Greetings*

Bore da!

Prynhawn da!

Noswaith dda!

Nos da!

Cyfarchion yn y dosbarth ...

Bore da, blant.

Bore da, bawb.

Prynhawn da, ddosbarth.

Prynhawn da, Flwyddyn 3.

Yn y Gymraeg mae treiglad ar ôl cyfarchiad. Rydyn ni'n dweud:

In Welsh there is a soft mutation after a greeting. We say:

Helô, blant.

Pwy wyt ti? *Who are you?*

Nia

Tom

Carys

…… ydw i.

….dw i.

Siân

Rhys

Beth

Sut wyt ti heddiw?

Bendigedig!	Da iawn!	Gweddol	Wedi blino
Trist	Sâl	Ofnadwy	Hapus

ti / chi

Sut wyt ti?

Sut ydych chi?

‘**ti**’ *and* ‘**chi**’
both mean you

ti

'**ti**' *is used when addressing one person, e.g. a friend, a relative, a learner*

chi

'**chi**' *is used when addressing more than one person, e.g.*
a whole class, a group of learners

'**chi**' *is also used when addressing a person formally, e.g. the Head, a parent, a visitor to school*

Mae ansoddeiriau'n **treiglo'n feddal** ar ôl '**yn**'

*Adjectives **mutate softly** after '**yn**':*

- bendigedig > Dw i'n **f**endigedig.
- trist > Dw i'n **d**rist.

Mae hi'n amser cofrestru!

Bore da, bawb!
Prynhawn da, blant!

Ydy ... yma heddiw?

Pwy sy'n absennol heddiw?

Wyt ti eisiau cinio ysgol neu frechdanau?

Y Cyfnod Sylfaen:

Amser Cofrestru

Geirfa	Vocabulary
absennol	*absent*
brechdanau	*sandwiches*
cinio	*dinner*
cyfrif	*to count*
ffrindiau	*friends*
pen-blwydd	*birthday*
yma	*here*
yn barod	*ready*
yn dost / yn sâl	*ill*

Gorchmynion	Commands
Atebwch	*Answer*
Cyfrwch	*Count*
Dewch	*Come*
Eisteddwch	*Sit*

Dwylo i fyny *(NW)*	*Hands up*
Dwylo lan *(SW)*	*Hands up*
Dyna drueni.	*That's a pity.*
Faint ydy oed...?	*How old is ...?*

Oed	Age
tair oed	*three (years old)*
pedair oed	*four (years old)*
pump oed	*five (years old)*
chwech oed	*six (years old)*
saith oed	*seven (years old)*

Paratoi	Preparation
Dewch i eistedd ar y mat.	*Come and sit on the mat.*
Eisteddwch ar y mat.	*Sit on the mat.*
Eisteddwch mewn cylch.	*Sit in a circle.*
Pawb yn barod?	*Everyone ready?*
Bore da, blant.	*Good morning children.*
Bore da, ffrindiau.	Good morning friends.

Iaith cofrestru	Registration language
Ble mae Cadi? Dyma fi.	*Where is Cadi?* *Here I am.*
Ble mae Hannah? Mae Hannah'n absennol. Ydy Hannah'n dost / sâl? Ydy / Nac ydy	*Where is Hannah?* *Hannah is absent.* *Is Hannah ill? Yes / No*
Ydy Ben yma? Ydy / Nac ydy Ydy Macs yn absennol? Ydy / Nac ydy	*Is Ben here? Yes / No* *Is Macs absent? Yes / No*
Pwy sy'n cael cinio? Pwy sy'n cael brechdanau?	*Who's having dinner?* *Who's having sandwiches?*
Faint sy'n cael cinio? Cyfrwch gyda fi / efo fi. Un, dau, tri ... Mae deg yn cael cinio.	*How many are having dinner?* *Count with me.* *One, two, three... Ten are having dinner.*
Wyt ti'n cael cinio heddiw Mair? Ydw / Nac ydw	*Are you having dinner today Mair?* *Yes / No*
Pwy sy'n cael pen-blwydd heddiw? Fi.	*Who's having a birthday today? Me.*
Rhaid canu 'Pen-blwydd hapus'.	*(We) must sing 'Pen-blwydd hapus'.*
Faint ydy dy oed di heddiw?	*How old are you today?*

Agor y wers *Lesson openers*

Croeso i'r wers …… (Gymraeg / Fathemateg / Saesneg)	*Welcome to the ….. lesson.* *(Welsh / Mathematics / English)*
Edrychwch arna i.	*Look at me.*
Gwrandewch arna i.	*Listen to me.*
Edrychwch ar y bwrdd gwyn.	*Look at the whiteboard.*
Agorwch eich llyfrau.	*Open your books.*
Ysgrifennwch y dyddiad.	*Write the date.*
Ewch i dudalen …	*Go to page …*

Nod y wers *Aim of the lesson*

Nod y wers ydy … *The aim of the lesson is to …*	**dysgu cyfrif yn Gymraeg.** *learn how to count in Welsh.*
	dysgu am y Celtiaid. *learn about the Celts.*
	adolygu rhifau yn Gymraeg. *revise numbers in Welsh.*
Nod y wers heddiw ydy … *The aim of today's lesson is to …*	**dysgu am y tywydd.** *learn about the weather.*
	ysgrifennu llythyr. *write a letter.*
	dysgu'r Wyddor Gymraeg. *learn the Welsh Alphabet.*

Nod y wers *Aim of the lesson*

Heddiw, rydych chi'n mynd i... *Today, you are going to ...*	**redeg.** *run.*
	beintio. *paint.*
	ganu. *sing.*
	wylio rhaglen deledu. *watch a tv programme.*
	goginio bisgedi. *cook biscuits.*
	ddysgu am Kyffin Williams. *learn about Kyffin Wiliams.*

Yn ystod y wers *During the lesson*

Pawb yn barod?	*Everyone ready?*
Ydych chi'n barod?	*Are you ready? (plural)*
Pawb yn hapus?	*Everyone happy?*
Ydych chi'n hapus?	*Are you happy? (plural)*
Oes problem?	*Is there a problem?*
Oes cwestiwn?	*Is there a question?*

Yn ystod y wers *During the lesson*

Gwaith da.	*Good work.*
Ymdrech dda.	*Good effort.*
Da iawn.	*Very good.*
Gwaith ardderchog.	*Excellent work.*
Syniad da.	*Good idea.*
Cwestiwn da.	*Good question.*
Ateb da.	*Good answer.*

Ar ddiwedd y wers *At the end of the lesson*

Gorffennwch eich gwaith.	*Finish your work.*
Ysgrifennwch y gwaith cartref.	*Write the homework.*
Caewch eich llyfrau.	*Close your books.*
Tacluswch yn gyflym!	*Tidy up quickly!*
Sefwch.	*Stand. (plural)*
Diolch.	*Thank you.*
Hwyl fawr!	*Goodbye!*

Dyma... *Here is... / Here are...*

Dyma bensil.

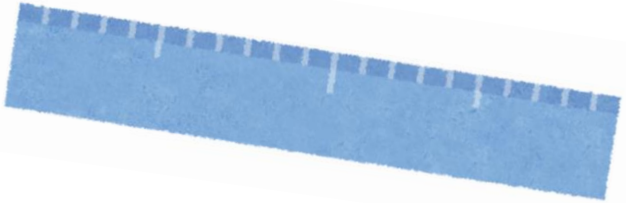

Dyma bren mesur.

Dyma lyfr.

Dyma gadair.

Dyma ddesg.

Dyma gyfrifiadur.

Dyma + Treiglad Meddal *(Soft Mutation)*

Pa liw ydy'r ...? *What colour is the...?*

Mae'r car yn goch.

Mae'r tedi yn frown.

Mae'r llyfr yn borffor.

Beth ydy hwn? *What is this?*

Pensil ydy **hwn**.

Beth ydy hon? *What is this?*

Cadair ydy **hon**.

Mae hi'n amser ymarfer!

Dyma .....

Pa liw ydy'r ...?

Beth ydy hwn?

Beth ydy hon?

Y tro nesaf …   *Next time …*

Mae hi'n amser cofrestru!

- Hold a registration time session in small groups using the patterns you have learnt!

Bendigedig, bawb!

Hwyl fawr!